

**ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ДЕЙНОСТТА
НА ТП „ДГС ГЪРМЕН“**

(в изпълнение на Критерий 4.5 от националния FSC-стандарт)

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ И МЕРНИ ЕДИНИЦИ В ТЕКСТА

АД	Акционерно дружество
БТ	Бюро по труда
ГФ	Горски фонд
ДАГ	Държавна агенция по горите
ДГС	Държавно горско стопанство
ДФФ	Държавен горски фонд
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЗГ	Закон за горите
ЗТ	Защитена територия
ИАРА	Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
ИЦ	Информационен център
КНСБ	Конфедерация на независимите синдикати в България
ЛТУ	Лесотехнически университет
ЛУП	Лесоустройствен проект
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НАП	Национална агенция по приходите
НДГП	Недървесни горски продукти
НОИ	Национален осигурителен институт
НП	Национален парк
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ОСВ	Оценка на социалното въздействие
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РДГ	Регионална дирекция по горите
СЛРБ	Съюз на ловците и риболовците в България
FSC	Forest Stewardship Council (Съвет за стопанисване на горите)
SWAT	Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите)
дка	декар (1 дка = 1000 м ²)
ха	хектар (1 ха = 10 дка)
м³	кубически метър
с.	село

Понятия, използвани в доклада

Оценка на социалното въздействие	Процес на анализ, мониторинг и управление на желаните и нежелани социални последици, както позитивни така и негативни, резултат на планирани интервенции (политики, програми, планове, проекти) и всякакви процеси на социална промяна в резултат на тези интервенции. Основната му цел е да доведе до по-устойчива и хармонична биофизична и човешка околна среда.
Заинтересовани страни	Човек или организация, които имат законен интерес от дейността на ДГС „Гърмен“. Интересът им може да бъде повлиян положително или отрицателно.
Анализ на вторична информация	Метод за събиране на информация, при който се прави преглед на вече налични източници. Такива могат да бъдат доклади, анализи и др.
Дълбочинно интервю	Метод за събиране на информация, при който даден проблем се изследва обстойно, в дълбочина. Търси се мнение, отношение, оценки. Провежда се с един човек, т. нар. респондент.
Групова дискусия	Метод за събиране на информация, при който се разговаря с няколко респондента едновременно (6-10 души). Търси се мнение, отношение, оценки. Дава повече информация от интервюто, тъй като могат да бъдат изразени различни гледни точки по даден проблем.

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ

I.1. ОБЩИ СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА РЕГИОНА

ТП ДГС „Гърмен“ попада в обхвата на община Гърмен. Общината е съставена от 15 населени места – общинският център е с. Гърмен.

Броят на населението в община Гърмен към 2016 г. е 14 981 жители. Населението на трудоспособна възраст, което е основният източник за формиране на трудови кадри за последните 15 години значително намалява.

Естественя прираст в общината е отрицателен. През последните години се наблюдава и миграция извън територията на общината – в границите на страната и извън тях свързана с трудовата реализация на незаематата в общината работна сила.

Анализът на протичащите демографски процеси в общината дава основание да се направи изводът, че община Гърмен разполага с човешки ресурс за развитие в средносрочен план. По отношение на дългосрочното планиране влияят негативната тенденция на застаряване на населението, процесите на миграция сред трудоспособното население.

I.2. МЯСТО НА ГОРСКОТО СТОПАНСТВО В ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОБЩИНАТА

Мястото горското стопанство е в приоритетите на Община Гърмен като цяло.

Горското стопанство е важно и доходно средство на територията на община Гърмен. Дейността се осъществява в две направления:

- Охрана и възпроизводство на горски ресурси.
- Екологосъобразно ползване на дървесните ресурси

Горската територия на общината е благоприятна среда за развитието на ловно-стопанска дейност.

Природните дадености са благоприятни за развитието на вътрешен и международен туризъм голям принос за което са селата Лещен, Ковачевица и Огняново.

Основните очаквания на обществото към горския сектор, в частност ТП ДГС „Гърмен“:

- Устойчиво управление на наличния ресурс;
- Задоволяване на нуждите на местното население от дърва битови нужди;
- Справяне с проблема с незаконните сечи;
- Осигуряване на суровина за местните дървопреработвателни предприятия; и
- По-тясно интегриране на целите свързани с управление на горите с другите приоритетни сектори на местната икономика, най-вече туризма.

I.3. ЮРИДИЧЕСКИ СТАТУТ НА ТП ДГС „ГЪРМЕН“

ТП ДГС „Гърмен“ е териториална структура на ЮЗДП - Благоевград за осъществяване стопанисването на държавния горски фонд и охраната на горите и земите от горския фонд. ЮЗДП - Благоевград е самостоятелно юридическо лице със статут на държавно предприятие по силата на чл. 163, от ЗГ. Съгласно ЗГ, основният предмет на дейност ТП ДГС „Гърмен“ е:

1. Изпълнение на лесоустройственият проект в държавния горски фонд (ДФФ) чрез:
  - възпроизводство на горите и земите от ДГФ и извършване на свързаните с това дейности;
  - ефективно ползване на дървесина и на недървесни и други горски продукти от горите и земите от ДГФ, както и търговия с тях;
  - организиране и провеждане на противопожарни мероприятия в

- горите и земите от горския фонд;
  - поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях.
2. Управление на горите от ДГФ.
  3. Организиране и провеждане на лесозащитни и противоерозионни мероприятия в горите и земите от ГФ;
  4. Проектиране и строителство в горите и земите в ДГФ;
  5. Охрана на горите и земите от ГФ и опазване на дивеча и рибното богатство;
- Основни органи на управление на ДГС е ЮЗДП ДП гр.Благодеевград и директорът на ДГС.

I.4. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТП ДГС ГЪРМЕН” И УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

ТП ДГС „Гърмен“ носи името на с. Гърмен, където е седалището на неговото административно управление. На северо-запад граничи с ДГС „Места“, на североизток с ДГС „Селище“, на изток с ДЛС „Дикчан“ а на юг и юго-запад с ДГС „Гоце Делчев. Общата площ на стопанството е 28 748.10 ха.

Разпределението на общата площ на ДГС по вид на земите е посочено в Таблица N 2

Таблица N 2: Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	%	Площ, ха
Залесена площ	92.2	26 542.5
Не-залесена площ за залесяване	1.8	526.3
Недървопроизводителна площ	5.9	1679.3
Общо:		287 48.1 ха

Естествената дървесна растителност в подпояса на хълмисто- предпланинските смесени широколистни гори е представена от издънкови гори с участие на космат дъб , цер, и благун. Те са с ниска продуктивност , но са в голяма степен увредени вторично от дългогодишно човешко въздействие. Създадените култури(предимно от черен бор) са със средна и ниска продуктивност, но са в сравнително добро състояние..От храстите са разпространени червената смрика и драката, което е показателно за ниската овлажненост, така характерна за подпояса.

Естествената растителност в подпояса на нископланинските гори от горун,бук и ела е представена от чисти и смесени издънкови насаждения с участие в състава на горун ,благун, цер, бук и габър. На хумусно-карбонатни почви участие в състава има и космат дъб.На отделни места се е запазил и семенен горун и цер, но той е в лошо състояние, поради продължително клоносечно стопанисване.В горната част на подпояса на северни изложния се появява семенен бук.

Размерът на допустимото ползване на ТП ДГС Гърмен е 483 902 м³.

Стопанисването на горите на територията на ДГС се основа на 10 годишен Лесоустройствен проект (ЛУП) изготвен през 2010 г. от Пролес ЕООД гр. София. Основни цели на стопанисването на горите с дървопроизводителни и средообразуващи функции е постигането на максимално по количество и качество производство на строителна дървесина от единица площ, съобразно икономическите потребности и възможностите за най-рационално използване на типовете горски месторастения. Наред с това трябва да се запазят и увеличат защитните, водоохранните и другите полезни функции на гората. Така поставената цел се очаква да бъде постигната по пътя на ускорено по естествен и изкуствен път възобновяване на горите, чрез правилно извеждане на главните и отгледни сечи.

В горите в защитните, рекреационните и защитените територии, главната цел на стопанисването е непрекъснато увеличаване на качеството на дървостойките в зависимост от основното им предназначение – водоохранно, защитно, здравно-украдно и други – чрез провеждане на диференцирани мероприятия. В тези гори ползването на дървесина е определено като второстепенна задача. Същата цел се поставя и пред защитните гори на скални и урвисти терени. В защитените гори – природните забележителности – основната цел е запазване на естествената растителност. За семепроизводствените насаждения целта е да се осигури максимално производство на семена с високо качество.

I.5. ВИДОВЕ СОБСТВЕНОСТ

Разпределението на територията по вид на собствеността, е представено в Таблица N 4.

Таблица N 4: Територия и дялове по вид на собствеността на ДГС „Гърмен“

Вид собственост	Територия (ха)	Дял (%)
Държавен горски фонд	27311.1	95.0
Общински горски фонд	46.7	0.2
Частни гори	667.6	2.3
Други организации	23.5	0.1
Ост.фонф чл. 19 от ЗСПЗЗ	699.2	2.4
ОБЩО:	28 748.1	100 %

I.6. ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ТП ДГС „ГЪРМЕН“

Списък на идентифицираните заинтересовани страни за ДГС „Гърмен“ е представен по-долу. Той не претендира да е изчерпателен, за това основните взаимодействия са анализирани за групите заинтересовани страни.

Местно самоуправление

Общинска администрация Гърмен

Държавни структури

Регионална дирекция по горите - Благоевград

Областна администрация - Благоевград

Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

Регионална инспекция по околна среда и води – Благоевград

Басейнова дирекция Западно – Беломорски район – Благоевград

Служба „Пожарна и аварийна безопасност и защита на населението“

Структури на Национална служба „Полиция“

Гражданска защита

Общинска служба земеделие и гори

Бюро по труда

Гранична Полиция

Фирми от горския сектор

Фирми ангажирани в дърводобива

Фирми ангажирани в търговията с дървесина
 Фирми ангажирани в лесокултурни дейности
 Фирми ангажирани в добива/ изкупуването на НДГП
 Дървопреработвателни предприятия

Недържавни собственици на земи и гори от ДГФ

Физически лица
 Община
 Частни лесовъди

Религиозни общности

Църковно настоятелство

Местно население

Събирачи на не-дървесни горски продукти за лична употреба

I.7. ОБХВАТ НА ДЕЙНОСТИТЕ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Както бе споменато по-горе дейностите на ТП ДГС „Гърмен“ са регламентирани в Закона за горите и прецизирани в Лесоустройствения проект (ЛУП). В Таблица N 5 е дадена възможното въздействие от осъществяваните дейности върху отделните групи заинтересовани страни. Би следвало да се има в предвид, че взаимодействията могат да бъдат както отрицателни, така и положителни.

Таблица N 1: Видове дейности на ТП ДГС Гърмен и групи заинтересовани страни, с които си взаимодейства при изпълнението им

Дейност	Взаимодействие
Управление на горите от ДГФ	Всички
Възпроизводство на горите и земите от ДГФ и извършване на свързаните с това дейности	Местно население Община Фирми ангажирани в лесокултурни дейности
Ползване на дървесина и търговия	
• Търгове за добив и продажба на дървесина	Фирми ангажирани в дърводобива Фирми ангажирани в търговията с дървесина Дървопреработвателни предприятия
• Дърва за огрев за местното население и социално слаби граждани	Община Местно население НПО
Ползване на недървесни и други горски продукти и търговия с тях	
• НДГП	Фирми ангажирани в добива/изкупуването на НДГП Събирачи на не-дървесни горски продукти за лична употреба
• Паша на животни	Местно население
Охрана на горите и земите от ГФ	Държавни структури Община Недържавни собственици Местно население

	Частни лесовъди
Организиране и провеждане на противопожарни мероприятия	Държавни структури Община Недържавни собственици Месно население
Стопанисване и ползване на дивеча в дивечовъдните участъци, и опазване на дивеча и рибното богатство	СЛРБ Ловно стопански сдружения и ловни дружини
Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях	Местно население Община НПО
Организиране и провеждане на лесозащитни и противоерозионни мероприятия	Държавни структури Община Местно население
Създаване на гори върху земеделски територии	Община Местно население
Придобиване на гори и земи от ГФ	Община Местно население Туристически бизнес
Други	

I.7.1. Управление на горите от ДГС

Общото мнение и оценка е, че ТП ДГС „Гърмен“ си върши добре работата, има стриктен и строг контрол върху всички дейности. Цялостното отношение на всички групи заинтересовани страни, с които са проведени срещи, към дейността на горското стопанство е по-скоро позитивно. Много от тях гледат на ДГС като гарант за запазване на ресурса за идните поколения.

В процеса на одобряване на ЛУП, според изискванията на закона, са правени две лесоустройствени съвещания, на които са поканени и присъствали основните заинтересовани страни (документирано с протоколи). Отделно от това информация за Първото съвещание е била обявена в общината.

Мнението на служителите като цяло е, че изготвеният ЛУП е сравнително некачествен и се налага честата му промяна, което става със специални план-извлечения, които се одобряват от РДГ – Благоевград.

Информация от ЛУП по конкретни въпроси свързани със стопанисване на недържавните гори се предоставя срещу минимално заплащане. По принцип ЛУП може да се ползва на място безплатно като достъпът е свободен. На база на проведените разговори с различни заинтересовани страни не бе констатиран проблем с достъпа до ЛУП.

ТП ДГС „Гърмен“ има утвърден механизъм за постъпване и разглеждане на оплаквания, мнения, коментари и препоръки от страна на заинтересованите страни. Отделно от това на видно място е сложена кутия за оплаквания. До сега е имало само анонимни сигнали за нарушения в горите, на които ДГС е реагирало своевременно. В случай на постъпване на писмо, ДГС е длъжно да го разгледа и отговори в писмен вид. Дали този механизъм действа не е ясно тъй както, както бе споменато такива писма до сега не са постъпвали. Стопанството води специален регистър за подобни сигнали.

С изключение на делата свързани с възстановяване на частната собственост, ДГС не е страна по други дела.

ТП ДГС „Гърмен“ е обект на регулярен одит от страна на Сметната палата, Дирекция „Вътрешен одит“ на ЮЗДП и НАП. По специфичните проблеми свързани с управлението на горския фонд, непрекъснат е контрола от страна на ИАГ и РДГ – Благоевград. Всичко това е допълнителна гаранция за коректността на предприеманите от ДГС действия.

I.7.2. Възпроизводство на горите и свързаните с това дейности

Провежданите лесокултурни дейности – почвоподготовка, залесяване, отглеждане на горските култури и производството на фиданки е финансирано от Фонд инвестиции в горите. Отглеждането на младите насаждения се финансира от стопанската дейност. Естественото възобновяване в района е добро, поради което площите за залесяване са малки.

На този етап не са идентифицирани практики свързани с възпроизводството на горите, които да имат негативно влияние в социален аспект. Както навсякъде и тук дейностите по залесяване се ползват с висока обществена подкрепа

I.7.3. Ползване на дървесина и търговия

Ползването и търговията с дървесина е една от основните дейности и с които по традиция горските стопанства се отъждествяват от обществото. Дейностите по дърводобива в ДГС „Гърмен“ могат условно да бъдат разделени на:

- Процедури за добив и продажба на дървесина;
- Осигуряване на дърва за огрев на местното население;

Средно годишното ползване е регламентирано в ЛУП и количествата са посочени в Таблица N 6.

Таблица N 6: Средно годишно ползване по ЛУП

Площ	Стояща маса	Едра строителна дървесина	Средна	Дребна	Дърва
1040.0 ха	63 682 м ³	23 256 м ³	12 244 м ³	2 274 м ³	10 492 м ³

Съобразно общата насока за стопанисване, целите, дървесните видове, насажденията и тяхната продуктивност, типове месторастения и други, горите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции са групирани в 14 стопански класа.

Почти 90% от местното население използва дърва за огрев за отопление и/или готвене. Годишно на местното население се предоставят около 10 000 плътни м³ дърва за битови нужди. Според оценката на ДГС, а и на останалите заинтересовани страни нуждите са задоволени. Въз основа на ЛУП, ежегодно с плана за сечите, ДГС определя количествата и местата за добив, което се одобрява от РДГ. След издаване на необходимите разрешителни дървата се добиват от самите ползватели и много рядко чрез фирми. Списъците с ползвателите се изготвят от кметството и не включват частните собственици, които задоволяват нуждите си чрез собствени гори.

В общината не са постъпвали оплаквания относно предоставяните дърва за местното население.

От страна на местните хора няма сериозни оплаквания („няма недоволни от ДГС“) по отношение на предоставяните количества на дърва за огрев и строителен дървен материал. От страна на ДГС е налице разбиране и „компромиси“ по отношение закъснели заявки и допълнително заявени количества в рамките на утвърдения лимит. Основните оплаквания на местните хора са свързани с времето на добиване (основно есенно време), което според някои не дава възможност на дървата за огрев да изсъхнат, необходимостта от предварително заплащане на заявените количества и понякога затруднения достъп до местата, определени за дърводобив.

Не са предоставяни дърва за социално слаби по програми на МТСП.

I.7.4. Ползване на недървесни и други горски продукти и търговия с тях

Дейността на ДГС, свързана със страничните ползвания на горите включва:

Дейността на ТП „ДГС Гърмен „ свързана със страничните ползвания на горите включва:

- Издаване на разрешителни за събирането на НДГП (гъби, горски плодове, билки);
- Регламентиране на места за паша на животни (овце, крави, кози).

В населените места в териториалния обхват на ТП ДГС „Гърмен“ събирането и изкупуването на НДГП не представлява устойчив поминък за местното население. НДГП се събират предимно за лична консумация. Основно се събират гъби – манатарка и пачи крак, билки - ранилист, шапиче, лазаркиня, жълт кантарион, бял равнец, малина, бреза и др., плодове-шипка и др.

I.7.5. Охрана на горите и земите от ГФ

Една от основните функции на ТП ДГС „Гърмен“, при това със сериозно социално измерение, е осъществяването на охрана и контрол. Охранителната функция се упражнява върху горите и реките, а контролната – върху всички институции, фирми и отделни индивиди, изпълняващи една или друга дейност в горите.

Дейността на ДГС по отношение на контрола и охраната на дейностите в горите включва:

- Контрол и охрана на управлението и дейностите в горите;
- Охрана от незаконна сеч, браконьерство и др.;
- Охрана от пожари.

Всички преминаващи превозни средства транспортиращи дървесина биват спирани за задължителна проверка на редовността на превозната документация.

При констатиране на нарушение, ДГС издава акт. С последните промени в законодателството, е наложено изискването всички случаи да се изпращат в прокуратурата. По-големите нарушения, с криминално измерение, се предават на съда, а по-малките се връщат в ДГС за издаване на наказателно постановление, ако са събрани достатъчно неоспорими доказателства. Събираемостта на наложените санкции е ниска около 10 %, въпреки че се е увеличила с пъти през последните години.

I.7.6. Организиране и провеждане на противопожарни мероприятия

През последната година сериозни пожари не е имало. През 2016 г. са регистрирани 14 бр. горски пожара, които са били ограничени и не са представлявали проблем. Една от причините за това е добрата организация на местно ниво, както и добрата координация между отговорните институции, в която основна роля играе ДГС.

Дейността по охраната на горите от пожари се осъществява съвместно с кметските администрации. Наред с това доброто взаимодействие с дърводобивните фирми от региона е довело да изразената от тяхна страна готовност да се включат с техника и жива сила в случай на пожари „*тъй като е от интерес на всички да няма такива*“. ДГС разполага с високопроходим специализиран автомобил, който покрива нуждите не само на стопанството, но и активно участва при потушаване на горски пожари в съседни стопанства.

I.7.7. Поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях

При изготвяне на настоящето проучване не са идентифицирани негативни въздействия във връзките между ДГС и Регионалната инспекция по опазване на околната среда и

води (РиОСВ) – Благоевград, която е принципалът в осъществяването на контрол по отношение опазването на биоразнообразието и управлението на ЗТ.

Като цяло в рамките на общината сред заинтересованите страни бе идентифицирано сравнително слабо осъзнаване на проблемите свързани с опазване на биоразнообразието. Все още има тенденция да се мисли, че опазването на биоразнообразието и природата като цяло е по-скоро пречка отколкото възможност за развитие. Именно в промяната на тези нагласи може да се очаква една по-активна роля от страна на ДГС.

I.7.8. Придобиване на гори и земи от ГФ

В района няма случаи на замяна гори от територията на ТП ДГС „Гърмен“ срещу гори в други, „по-привлекателни“ райони на страната или обратното. Въпреки, че решението за такива замени е извън правомощията на ДГС се препоръчва в случай на такива да се информира обществото поради значимия интерес към проблема в настоящия момент.

I.8. ПОЛИТИКА НА НАЕМАНЕ, ОБУЧЕНИЕ И ЗАЩИТА НА ИНТЕРЕСИТЕ НА ПЕРСОНАЛА

Броят на служителите в ТП ДГС „Гърмен“ е 66, от които 9 жени и 57 мъже. Отделно на трудов договор се наемат и сезонни работници. Всички, които имат трудовоправни отношения с ДГС са местни хора и хора от региона, което прави ДГС един от големите работодатели в региона.

Едно от необходимите условия за постъпване на работа е наличието на специализирано образование – средно специално (Професионална гимназия по горско стопанство) и/или висше (ЛТУ) в зависимост от заеманата длъжност. Към настоящия момент в ДГС работят 14 лесоинженера и 22 техник-лесовъди. Текучество на кадри не се наблюдава. Задържа ги сигурността на „държавната работа“ и произтичащите от това възможност за безпроблемно ползване на отпуск, болнични, майчинство, осигуряването на пълна работна заплата и др. на пръв поглед общоприети привилегии.

След постъпване на работа на работещите се предоставя Длъжностна характеристика и преминават допълнително обучение по отношение изпълнението на конкретните им задължения по отношение осигуряване на правилно провеждане на дейностите по ЛУП. Горските стражари преминават допълнителен курс за правоспособност за носене на оръжие.

По отношение на повишаването на квалификацията, служителите на ДГС участват, сравнително рядко и по-скоро спорадично в различни обучения. Липсва целенасочена политика в тази насока главно.

На полугодие се провежда съвещание – обучение по въпросите касаещи лесозащитата, от лесозащитна станция София.

Регулярно се провежда т.нар. съвещание по маркиране за специализирания персонал. Също така служителите занимаващи се със счетоводство и контрол участват в специализирани курсове за информиране за последните промени в релеванното законодателство.

Ръководството на ДГС редовно участва в периодични срещи на централно ниво, на които то бива информирано за промените в горското законодателство. След това, на оперативни срещи информацията се свежда до познанието на останалите служители.

Спорадично са организирани и други специализирани обучения.

При постъпване на работа, а и на всеки 3 месеца се прави инструктаж по охрана на труда, за който се води отчетност в специална книга. Води се регистър за трудовите злополуки През последните години инциденти със служители на ДГС не е имало.

Съгласно „Наредба № 3 /15.02.2012г. за определяне на вида, отличителните знаци, усвояването и реда за получаване, сроковете за износване на униформеното теренно облекло от служителите в ЮЗДП, нейните структури, специализираните териториални звена и държавните предприятия по чл. 163 от ЗГ“ на служителите на ДГС се

предоставя представително и уноформено облекло, а работниците се предоставя работно облекло.

Като цяло основните оплаквания на служителите са свързани с остарелите транспортни средства.

I.9. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРВОДОБИВНИТЕ ФИРМИ В РЕГИОНА

Нагласите на дърводобивните и преработвателни фирми в района относно взаимодействията им с ДГС са изцяло положителни. Всеобщо изразено бе мнението, че се работи „в екип“ с ДГС при спазване на закона. Фирмите се явяват на търговете организирани от ДГС на свободни начала в условията на свободна конкуренция.

Ако поради едни или други причини, независещи от фирмите, сключен договор не може да бъде изпълнен, ДГС се отнася с разбиране и проблемните моменти се пре-договарят. От своя страна фирмите също се отнасят с разбиране към ДГС – техните проблеми и изискванията, с които те трябва да се съобразяват. Между фирмите има конкуренция, но тя е лоялна.

Изключително позитивно се приема даденото право на ДГС да заделя до 30 % от лесосечния фонд за ползване от местните фирми.

Лошото състояние и на места липсата на горски пътища допълнително затруднява и оскъпява дърводобива. ДГС почти няма заделени средства за поддръжка на съществуващите и създаване на нови горски пътища. Най-често това става за сметка на фирмите.

По думите на дърводобивния бизнес, се ползват квалифицирани работници, макар и това да е отпаднало като задължително изискване в договорите, които ДГС сключва с фирмите. Изискване е тези работници да бъдат наети на трудови договори и да притежават необходимата квалификация.

I.10. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С НЕДЪРЖАВНИТЕ СОБСТВЕНИЦИ НА ГОРИ

Реституцията на горите и земите от ГФ на територията на ДГС „Гърмен“ на този етап може да се счита за приключила. За разлика от други райони на страната тук няма постъпили искиове от страна на общината за възстановяване на бивши гори предоставени за временно ползване.

Преди национализацията на горите през 1946 – 1947 г. в района не е имало частни гори. Възстановените в момента като такива са самозалесили се земеделски земи, които в последствие са били устроени и включени в горския фонд. Парцелите са силно разпокъсани и малки (максимум 50 дка). Всички тези гори са маркирани на терен и устроени за сметка на държавата (ДГС).

В случай на съдебно решение и подаване на заявление за възстановяване на горите в ДГС, съгласно ЗГ в съответната територия се прекратяват всички дейности до приключване на процедурата по предаване на собствеността. ЗГ регламентира начините за изплащане на компенсация при настъпили увреждания и/или загуби в резултат от дейностите на ДГС. До сега са постъпвали 2 бр. искиове и са изплащани компенсация за загуби, причинени от дейността на ДГС.

I.11. УЧАСТИЕ НА ДГС В МЕСТНИ ИНИЦИАТИВИ

Въпреки липсата на регламентация и невъзможността за пряко участие в подпомагането на местното население, ДГС участва като активен партньор в редица местни инициативи. Така например ежегодно се подпомага, главно с предоставянето на дървен материал, организирането и провеждането на местни празници. ДГС се включва и в инициативи по залесяване с участие на местно училище, осигурявайки необходимите площи (предварително подготвени) и посадъчен материал.

I.11.1. Осигуряване на дърва за огрев и дървен материал за местното население

Това е най-видимата и оценяваната част от дейността на ТП ДГС „Гърмен“. Поради високата степен на зависимост (почти 90%) на местното население от дърва за огрев и дървен материал, тя и в бъдеще ще бъде ключова за определяне на отношението на местните хора и общинска администрация към ДГС.

Към момента няма индикации за съществуващи проблеми в тази област. Такива биха възникнали ако, по една или друга причина се намалят количествата дърва за огрев и дървен материал, отделяни за задоволяване на нуждите на местното население. Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал (напр. в резултат на сертификацията) или повишаване на цената за добиването им в следствие въвеждането на допълнителни мерки (вж. по-долу в текста). Не особено доброто социално-икономическо положение на населението в региона не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена. Допълнителна пречка би било битуващото сред тях мнение, че *„тези придобивки им се полагат, защото живеят в и около тази гора“*.

I.11.2. Осигуряване на поминък чрез дейности, свързани с горите.

Възможностите за трудова заетост в региона на ДГС „Гърмен“ са силно ограничени. Традиционното за региона животновъдство е силно намаляло в последните 10 – 15 години. Развитието на алтернативно земеделие и селски туризъм в региона, въпреки природните дадености, все още набира скорост и не може да осигури достатъчно работни места.

Особено силно е очакването, че участието на частните фирми в организираните от ДГС търгове за добив и реализация на дървесина ще бъде обвързано с наемането именно на местни фирми респективно по-висок дял местни хора.

I.11.3. Странични ползвания на горите

Данните от доклада показват, че местните хора не са зависими пряко от използването на горите като източник на НДГП. Такива в региона се събират по-скоро за лично ползване, най-вече от хората от малцинствата. В този смисъл в бъдеще не следва да се очаква конфликт в това отношение. Ако такъв възникне, то той по-скоро би бил свързан с недобросъвестен начин на събиране и унищожаване на тези ресурси.

Възможен би бил конфликт с фирмите занимаващи се изкупуването на НДГП от гледна точка засилване на контрола от страна на ДГС. Както стана ясно, фирмите често злоупотребяват с даденото в закона право за свободно събиране за лични нужди. Въпреки това, ДГС не бива да се притеснява от въвеждането на по-стриктни мерки, които не биха срещнали отпор от страна на обществото дори напротив.

I.11.4. Осигуряване на условия и територии за лов и риболов.

Ловът е традиционно занимание за местните хора. По всеобщо мнение в момента дивечът в региона се увеличава и за него се полагат необходимите грижи благодарение на дейността и усилията на ДГС и СЛРБ „Сокол“.

I. 12. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРВОДОБИВНИТЕ И ДЪРВОПРЕРАБОТВАТЕЛНИ ФИРМИ

Основните очаквания на частния дърводобивен бизнес са свързани най-вече с увеличаване на количествата и качеството и запазване на цените на добиваната от ДГС дървесина. Това би означавало повече работа и по-висока икономическа сигурност за тях.

Ако за местното население и администрация гората е стратегически регионален ресурс за постигане на социално-икономически просперитет, то частните фирми имат самочувствието на посредник между тях и реализацията на този потенциал. В този смисъл частния бизнес разглежда ДГС като съюзник и партньор и гледа на гората по-скоро като на източник на икономическа сигурност и перспектива за развитие.

Налице е очакване и желание за осигуряване на по-големи преференции за местните фирми, при организиране и провеждане на търговете за добив и продажба на дървесина. Съществува определено негативно отношение към едрите ползватели и особено силно изказано желание за осигуряване на защита от (нелоялна) конкуренция спрямо фирми от други региони и държави. Липсват асоциации на местните дърводобивни и дървопреработвателни фирми, които да защитават интересите им, нещо повече – много от тях не виждат полза от подобно асоцииране.

Успокоително, на този етап за фирмите е уверението от страна на ръководството на ДГС, че собствени бригади биха били ползвани единствено за насажденията с лоши стопански показатели, за които принципно няма интерес от страна на фирмите.

Въпросът за цената на дървесината след сертифициране на горите в ДГС вероятно ще бъде основен и в най-голяма степен определящ отношението на частните фирми към сертификацията на горите изобщо. Въпреки че, съвсем разбираемо, очакванията на ДГС са свързани с повишаване на цените, неяснотата към момента и все още неосъзнатата нужда от закупуване на сертифицирана дървесина кара много фирми да бъдат доста предпазливи. Международните данни сочат, че в зависимост от търсенето, което за момента е ниско в България, цената на сертифицираните качествени сортименти може да бъде с около 20 % по-висока в сравнение с несертифицираната дървесина. Хипотетично, сертифицирането на горите може да доведе до появата на външна конкуренция, която както вече бе споменато е силно нежелана от местните фирми. При този сценарий ролята на ДГС като балансиращ фактор би бил от особено голямо значение. Най-устойчиво от тази гледна точка би било ДГС да стимулира местните фирми също да се сертифицират (по стандарта на FSC за веригата за доставки). И макар това да изисква допълнителни инвестиции за тях, добрата новина е, че основните печалби от сертифицирана дървесина се акумулират именно във веригата за доставки, там където се получава най-голяма принадена стойност към продукта.

Наред с цената на дървесината, друг важен въпрос свързан със сертифицирането на горите е по-стриктния контрол, който е въведен от ДГС. По подобен начин фирмите ще бъдат принудени да платят по-голяма цена от гледна точка спазването на екологичните извиквания - напр. използване на биоразградими горива, специални маслоабсорбиращи комплекти в случай на разливи на масло и др.

Неоспорими са обаче икономическите, социалните и екологични ползи от сертификацията.

II. СПЕЦИФИЧНИ ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНИЯ ЕФЕКТ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ТП ДГС „ГЪРМЕН“

Подобряването на социалният ефект от дейността на ДГС „Гърмен“ изисква качествено нов тип ангажираност и ниво на работа със заинтересованите страни и особено местните хора в общността. Това може да се реализира в няколко главни направления.

ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ДЕЙНОСТТА НА ДГС

Високите оценки дадени от заинтересованите страни на дейността и ръководството на ДГС не трябва да се приемат като нещо „дадено“, а трябва да се доказват в ежедневната дейност. В хода на изследването се набелязаха някои възможности за подобряване на дейността на ДГС по посока на:

- Диверсифициране на приходите на ДГС – Към настоящият момент приходите на ДГС са почти на 100 % зависими от продажбата на дървесина. Макар тази основна приходна част в бюджета да се запази, разнообразяването ѝ би дало значително по-голяма гъвкавост и повишаване на финансовите резултати. Едно от добрите намерения в тази насока е произвеждането на декоративен посадъчен материал в разсадника търсеното на който непрекъснато се повишава. Друга възможна ниша е алтернативният туризъм в различните му ползи.
- Социални придобивки и икономическо стимулиране на работещите в ДГС. Биха могли да се преценят възможностите за повишаване на социалните придобивки (медицинско осигуряване, обучение и образование, работно облекло и др.) и икономическото стимулиране на работещите. Възможно е да се обсъди въвеждането на системи на управление, базирани на цели, при които заплащането на труда да бъде обвързано с изпълнението на поставените цели и постигнатите резултати и ефективност на труда. Възстановяването на възможността за извършване на специализиран труд извън работно време на лесовъдите, при спазване на принципа за избягване на конфликта на интереси би имало ролята на допълнително икономическо стимулиране на работещите в ДГС.
- Регламентирано предимство при наемане на местни хора. ДГС и в момента е окомплектовано почти изцяло с местни хора, но това по-скоро е резултат на липсата на желаещи от по-отдалечените региони, отколкото на формулирана политика от страна на ръководството. Формулирането и спазването на подобна политика допълнително би допринесло за подобряване имиджа и повишаване степента на подкрепа на ДГС.
- Подобряване на контрола и охрана на дейностите в горите. Най-голям резерв в това отношение може да бъде открит в необходимостта от провеждане на обучение по отношение начина на провеждане на дейностите по ЛУП и инструктаж по безопасност на труда на персонала на фирмите, с които се сключват договори за изпълнение на дейностите в горите. Друга налагаща се и от сертификацията мярка е въвеждането на задължително изискване за лично предпазно облекло в обектите, в които активно се работи и стриктен контрол върху ползването му. Разработването на процедури за действие при възникване на инциденти също би имало голямо значение.
- Прозрачност на провеждането на търговете и контрол върху ДГС. Въпреки липсата на данни за проблеми в провеждането на търговете и законността на действията на служителите на ДГС не трябва да се пренебрегва необходимостта от планиране и провеждане на мерки, насочени към законността на дейността в организацията.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С МЕСТНИТЕ ХОРА И СОЦИАЛНО СЛАБИТЕ В РЕГИОНА

Приобщаването на местните хора към изпълнението на дългосрочните цели на сертификацията, отглеждането и управлението на горите е дълъг процес. Осигуряването на подкрепа за местни инициативи, даването на отговор на въпросите, вълнуващи хората, задоволяването на определени техни нужди и потребности е от изключителна важност за „навлизане“ на ДГС в живота на местните общности.

Към момента оценките, които хората дават на дейността на ДГС са много високи. Данните от доклада дават възможност да се дефинират някои от възможните подходи,

които освен всичко останало, да се използват като "разменна монета" за участие на представители на местните общности в процеса на сертифициране и управление на горите. За да се запази тази оценка и да се гарантира участието на представители на местните хора в процеса на управление на горите след сертифицирането им е необходимо предприемането на стъпки в няколко насоки:

- Запазване на тарифните такси и количествата на дървата за огрев за местното население. Опасението от повишаване на цените на дървата за огрев след сертифицирането на горите е основното безпокойство сред местните хора. Не само високата зависимост, но и усещането, че „гората им принадлежи“ определят особената чувствителност на местните хора към тази тема. Трябва да се намерят всички възможни резерви и механизми за гарантиране на задоволяване на нуждите на местното население от дърва за огрев и строителен материал на сега съществуващите цени. Това особено силно се отнася до гарантиране на количествата, предоставяни на социално слабите.
- Привличане на частните собственици на гори в процеса на управление на гората. Към момента частните собственици, не се чувстват съпричастни към сертифицирането на горите, това не ги интересува. Основният им интерес е свързан с извличане на максимална полза и евентуална печалба от собствеността им. За това свидетелства и наблюдаваната тенденция за продажба на частни гори и желанието за продажба и/или отдаване на горите на ДГС за управление и стопанисване. За да бъдат привлечени частните собственици в управлението на горите им е необходимо преди всичко те да бъдат информирани, а след това да бъдат натоварени със съответните задължения.
- Работа с хората ангажирани в събиране на НДГП. Въпреки малките обеми на събираните НДГП би било препоръчително организирането и провеждането на обучителни курсове за щадящи практики на събирането на гъби, билки, горски плодове и др. Целта на тези курсове ще бъде както да се създадат определен набор от практически знания и умения у желаещите да се занимават с тази дейност, така и ще гарантира запазването и развитието на този ценен горски ресурс. Част от тази дейност включва и постоянен контрол на събирачите на терен и приемателните пунктове от страна на служителите на ДГС.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРВОДОБИВНИ И ДЪРВОПРЕРАБОТВАТЕЛНИ ФИРМИ

Взаимодействието на ДГС с частните дърводобивни и дървопреработвателни фирми дава и някои допълнителни възможности за реализиране на повишен социален ефект в региона:

- Подпомагане и управление на процеса на браншово сдружаване. Наред със стимулирането на регистриране на местни фирми, следва с подкрепата на ДГС да стартира процес на регионални браншови срещи, на които с активното участие и медиация на представителите на РДГ и ДГС да се заложи началото на браншово сдружаване на дърводобивния и дървопреработвателен бизнес в региона. Като първа стъпка може да се помисли за поставяне на изискване за членство в регионална браншова организация като предимство при участие в търговете за добив и реализация на дървесина. Осигуряването на начална подкрепа на дейността и организационното изграждане на подобни сдружения би дало на ДГС в по-късен етап ефективен инструмент за въздействие върху формирането на мнението на местните общности.

III. ПРИЛОЖЕНИЯ

III.1. ОСНОВНИ СФЕРИ НА ИНТЕРЕС НА ОЦЕНКАТА ЗА СОЦИАЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Оценка на дейностите на ДГС „Кюстендил“ и тяхното възможно негативно или позитивно въздействие върху заинтересованите страни

- Видове дейности и тяхната регламентация;
- Физически и/или юридически лица, с които си взаимодействат при изпълнение на дейностите;
- Общински и държавни структури, с които си взаимодействат при изпълнение на дейностите;
- Оценка на възможното негативно или позитивно въздействие от тези дейности.

Незаконна сеч, заселване, браконьерство и други незаконни действия

- Наличие на данни за незаконна сеч, заселване, браконьерство и други незаконни действия от местни и/или приходящи хора;
- Оценка на обема и възможното въздействие от тези дейности;
- Въведени системи и мерки за мониторинг и превенция.

Структура на собствеността, собственост и права за ползване, спорове върху собствеността и правото за ползване

- Структура на собствеността върху земята;
- Права за ползване и регламентация;
- Наличие/отсъствие на спорове върху собствеността и правото за ползване;
- Механизми за разрешаване на подобни спорове (ако има такива), вкл. за спиране на дейността в спорните райони;
- Участие и форми на контрол на различните собственици (ако има такива) в управлението на горите и дейностите в тях;
- Документирани процедури и правила за идентифициране и превенция на възможни заплахи към съседни земи и практики, вкл. исторически, архитектурни и културни ценности;
- Осигурен форми на достъп до горските ресурси за местни хора без собственост;
- Подходящи механизми за разрешаване на проблеми и осигуряване на справедливи компенсации в случай на загуба или повреда, засягащи законни или обичайни права, собственост, ресурси или средства за препитание на местните хора.

Наемане, обучение, здраве и сигурност на работещите и техните семейства и други услуги за общностите в или около ДГС „Кюстендил“

- Предимство на местните хора при наемане на работа;
- Подпомагане достъпа до основни услуги – здравни, образователни и др.;
- Познаване на спазване на основните законови изисквания за здраве и безопасност на труда;
- Система за спазване и изпълнение на тези изисквания;
- Обучение и оборудване, осигуряващо безопасни условия на труд;
- Документация за всички случаи на трудови злополуки и смърт с регламентирани компенсации;

- Спазване на националното и международно трудово право, профсъюзи и колективни трудови договори.

Насърчаване на оптималното ползване и местна обработка на разнообразните горски продукти

- Дял на местните фирми, ангажирани в дейности, пряко или косвено свързани с дейността на ДГС;
- Регламентация на този вид взаимодействия.

Засилване и диверсификация на местната икономика, избягвайки зависимостта ѝ от единични горски продукти

- Информация за възможностите, ролята и потенциала, предлагани за използване на по-малко познати възможности на горите – НДГП, почивка и др.;
- Документирана оценка на тези възможности;
- Система за насърчаване използването на тези възможности от страна на местните хора и фирми.

Зачитане, поддържане и засилване на ценността на услугите и ресурсите, свързани с гората, като речни басейни, лов и риболов

- Информация за услугите и ресурсите, свързани с гората, като речни басейни, лов и риболов;
- Включеност на тези услуги и ресурси в плановете за управление.

Обучение и супервизия на работещите в горите за осигуряване на правилно провеждане на дейностите по ЛУП

- Документирано обучение на всички работещи в горите за осигуряване на правилно провеждане на дейностите по ЛУП ;

Въвеждане на изследванията и събраните данни, необходими за мониторинга на екологичното и социално въздействие от дърводобива и другите дейности

- Включване на данните в плановете за управление;
- Изграждане на консултативни органи за тяхното спазване.

Подходящи механизми за разрешаване на проблеми и осигуряване на справедливи компенсации в случай на загуба или повреда, засягащи законни или обичайни права, собственост, ресурси или средства за препитание на местните хора

- Провеждане на регулярни срещи с представители на местните общности и фирми за обсъждане на възможните екологични и социални въздействия;
- Наличие на мониторингови програми/системи, договорени с представители на местните общности и фирми

III.2. СПИСЪК НА ПРОВЕДЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ С ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ДГС „КЮСТЕНДИЛ“ И МЕСТНИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

III.3. СПИСЪК НА ОСНОВНИТЕ ДЪРВОДОБИВНИТЕ, ДЪРВОПРЕРАБОТВАТЕЛНИТЕ И ФИРМИТЕ АНГАЖИРАНИ С ЛЕСОКУЛТУРНИ ДЕЙНОСТИ, С КОИТО ДГС „КЮСТЕНДИЛ“ РАБОТИ

Дърводобив

Дървопреработване

Лесокултурни дейности